

REFLEXIONS AL VOLTANT DEL SEIXANTÈ FESTIVAL D'AVIGNON

Aurèlia Mañé Estrada

A Avinyó, durant els dies del festival, vaig adquirir en els sempre temptadors *bouquinistes* del Cours Jean Jaures un vell exemplar de *Lettres à un ami allemand*, d'Albert Camus. Aquest llibre està compost de quatre epístoles escrites durant els anys de la Segona Guerra Mundial, que parlen d'una Europa les fronteres culturals de la qual les defineixen el geni i la intel·ligència d'uns quants i en la qual el continent moral és la idea de justícia.

Segons el parer d'Albert Camus, els alemanys pretenen destruir ambdues coses per mitjà d'una barbàrie que creuen que els conduirà, sense l'esforç que comporta la intel·ligència, a la veritat. Davant d'això, el paper de França —com a gresol de l'Europa occidental— és salvar l'home enfrontat a la guerra, o tragèdia de la intel·ligència, per assolir el renaixement de la «seva» Europa.

Aquest llibre, el títol del qual, estructura i contingut, recorda curiosament el de les *Cartas del que regresa* de Hofmannsthal (escrites en 1901) entronca amb el pensament europeu del segle xx, en tant que recull una idea d'entitat europea basada en «una cultura» —encara que tal vegada Camus i Hofmannsthal diferirien en l'origen—, que perilla pel fet de la incertesa, el caos i la barbàrie, però que, per ser essencial, si perviu després de la destrucció permetrà el renaixement o la creació. D'això últim és del que també parla el malmès Georg Sebalde —per mi un dels hereus contemporanis d'aquest corrent— en la seva esplèndida *Sobre la historia natural de la destrucción*.

Des del meu punt de vista, la seixantena edició del Festival d'Avignon també és hereva d'aquest corrent de pensament europeu.

En primer lloc, perquè és un intent de crear en un context de destrucció (pot entendre's com es desitgi, en el sentit metafòric o real). El seu espectacle estrella, l'ara ja internacionalment conegut *Paso doble* de Miquel Barceló i Joseph Nadj, és en si mateix aquesta creació; creació que —casualitat o no—, a Avinyó es produïx en un entorn semidestruït, l'església dels Célestins, en la qual Barceló, prèviament, amb la seva excellent exposició de ceràmica i dibuixos murals, havia posat els primers pilars d'aquesta gènesi.

En segon lloc, aquest festival participa d'aquesta recerca de l'essència, tan pròpia de la cultura europea del segle xx —especialment en moments de crisi—. De fet, la recerca de l'essència és el fil conductor d'aquest festival. Nadj es declara fascinat pel gest, el traç de l'acte artístic (crec que en el seu sentit ampli). La recerca d'aquest traç essencial explica que en un festival de teatre com el d'Avinyó es programessin espectacles com l'esmentat *Paso doble*, el fallit —des del meu punt de vista— *Lune*, de Hiroyuki Nakajima, i *Sans retour*, de François Verret. (Un *Moby Dick*

gestual, essencial i no narratiu). Aquesta recerca també justifica els vídeos de la *Maison Pierre Vilar*, en els quals Joseph Nadj explica el seu treball i les exposicions fotogràfiques i pictòriques *ad hoc* del festival.

En tercer lloc, la present edició d'Avinyó reflecteix la incertesa, el caos i la barbàrie que formen part de la tragèdia de la intel·ligència camusiana, que condueix a la destrucció cultural i moral. Aquest sembla ser el tema d'altres espectacles d'aquesta edició del festival: *Le bazar du Homar*, de Jan Lauwers i la Needcompany, i el duríssim i sense concessions *Naître*, d'Alain Françon i Edward Bond.

La síntesi de tot això és *Asobu*, un viatge que molt bé podria interpretar-se com la metàfora d'Europa, com a «ens cultural» en constant moviment de destrucció i renaixement-creació. Per això, considero que no és casualitat que aquesta obra sigui un homenatge a un geni, Henri Michaux —que, en termes de Camus, ha definit fronteres—, realitzat amb l'esforç de la intel·ligència de Joseph Nadj —que és casualitat també?—, intrínsecament, per ésser d'origen europeu centreoriental i de formació francòfona, és la síntesi de la «cultura» europea.

Altres espectacles com *La poursuite du vent*, d'una esplèndida Viviane de Muynick i Jan Lawers (Needcompany), per mostrar-nos la tensió entre el treball intel·lectual dels europeus i les seves limitacions com a éssers morals, tindrien cabuda en la meua conjectura sobre el significat de la seixantena edició del Festival d'Avignon.

Buscar aquesta interpretació en aquest festival —com a resultat i mirall del pensament cultural europeu— em va servir per recrear-me en la meua particular concepció del món. No obstant això, *a posteriori*, vaig començar a pensar que quan a Europa ha prevalgut la recerca de les essències ens hem oblidat del que realment és important. Per això, enfront de la tragèdia de la intel·ligència que vivim en les albors del segle XXI, nosaltres els europeus podem fer dues coses: col·laborar, en el sentit camusià, a salvar l'ésser humà enfrontat a aquesta tragèdia o seguir gaudint —o patint— en la nostra «superior» torre d'ivori.